

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

FRIT DANMARK

UDGIVET AF EN KREDS AF DANSKE

NUMMER 35

Fredag den 11. Januar 1946

4. AARGANG

DET TREDIE RIGES BLASFEMI

Af A. Hinzelmann

Kun faa Uger efter Magtovertagelsen beordrede Hitler sin Partikammerat Ludwig Müller til at gennemføre Kirkens Ensretning. Medens de politiske Partier i høj Grad undervurderede den dødelige Fare, Hitlerherredømmet udgjorde, kom Kirken i Tide til Erkendelse af, at der ikke kunde være Tale om et Kompromis mellem Evangeliets Lære og Nazismens Dogma om Blod og Race, og at Rosenbergs Mythos og Kristendommens Etik aldrig kunde forliges.

De enkelte Etapper i den Kirkekamp, der fulgte, vil jeg ikke komme ind paa her. At Nazisterne indenfor deres egne Rækker ikke kunde blive enige om det Tredie Riges eneste saliggørende Kirke, gav den kirkelige Opposition Vind i Sejlene. Der opstod nemlig ikke mindre end 19 forskellige nazistiske Religionsgrupper, som dog var indbyrdes enige i Tilbedelsen af det ariske Menneske, ligesom de alle ansaa det for nødvendigt at den kristne Lære blev rensat for alt jødisk Islæt. Forherligelsen af et barbarisk Livssyn skulde erstatte Humanitet, Moral og Etik. Nogle af Grupperne bestræbte sig for at bevare Kristendommens Maske, medens andre helt aabent vedkendte sig Hedenskabet, og atter andre sank ned paa et rent patologisk Niveau som

Ovenstaaende Billede stammer fra et nazistisk Billedværk »Hitler wie ihn keiner kennt«, udgivet i 1931. Billedet er i Bogen forsynet med Teksten: »Eine photographische Zufälligkeit wird zum Symbol. Adolf Hitler, der angebliche »Ketzler«, beim verlassen der Marinekirche in Wilhelmshafen.« Det lysende Kors straalte over den guddommelige Hitlers Isse!

f. Eks. Ludendorffs »Bund für deutsche Gotterkenntnis«.

Den totalitære Stat kender ikke til Tolerance: den taaler kun hvad der fremmer dens Formaal. I det Tredie Rige stod Mystik imod Etik, Mythos imod Religion og Barbari imod Kultur. Det byzantinske Despoti havde Brug for en »dynamisk« Religion, en Hadets

— ikke Kærlighedens Religion, hvorfor de Kredse, der holdt fast ved den kristne Tro, bekæmpedes med stadig brutalere Midler. Tusinder af Præster blev arresteret, idømt langvarigt Tugthus eller slæbt bort til Koncentrationslejre. Et større Antal gejstlige blev myrdet, deriblandt den katolske Præst Steinwender og Dr. Weisler, Lederen

for Bekendelseskirkens Central-Kontor: i den berygtede Buchenwaldelej blev begge mishandlet til Døde. Kirkeminister *Kerrl*, som den 12. Februar 1937 havde udtalt, at det var *højest latterligt at tro paa, at Jesus var Guds Søn*, indrømmede selv, at den nazistiske Stat har set sig nødsaget til at skride ind imod 7000 Personer af gejstlig Stand.

I Overensstemmelse med sin hedske Indstilling tillod det Tredie Rige enhver Gudsbespottelse. Kirkedørene oversmurt med Indskriften: »Christus verrecke!« og et Tidsskrift publicerede en Karikatur af den *hagekorsfæstede Frelser* med følgende Tekst:

»Einmal ist er aus jüdischen Horden von arischen Römern gekreuzigt worden. Jetzo, der Heiland Hitler gebeuts, nageln wir Christus ans Hakenkreuz.«

Da Kristus har været Jøde, var det saaledes ariske Romere, der havde gjort sig fortjent af hans Korsfæstelse! Og nu opfordrede Hitler = Antikrist til at korsfæste ham paa ny.

I et Digt af A. Sebecker »Vagt Jer for Nazareneren« staar der:

Hütet euch vor dem, der da spricht:
»Wer mir nachfolgen will, der verleugne sich selbst.«
Denn was der Nazarener will, ist unser Untergang und Verderben.

I samme Aand skrev K. A. Strobach om »Jøden Kristus«:

Ein Bild der Schwäche zeige ich dir,
Jesus, der Jude, kniet klagend hier:
»Herr, lass dem Kelch, den ich sollte be-
stehen,
an meinem Leben vorübergehen!«

I det nyhedenske Tidsskrift »Der Blitz« kan man bl. a. læse: »Jesus var ikke Guds eenbaarne Søn, vel at mærke ikke engang Jødeguden Jahwes Søn, men en jødisk Revolutionær: hverken den første eller den sidste i hine Dage.«

Hvordan skulde det tyske Folk saa forholde sig overfor Kristus? Herom udtaler sig Filosofiprofessor *Bergmann* saaledes: »Vi Tyskere har ikke nogen vigtigere Opgave end at udslette den grufulde Erindring om den sydlandske Kristus, som blev martret paa Korset, af vore nordiske Hjerter.«

I en Bog af Hans Hauptmann, udkommet i 1937, betegnes Gud som »et Mønster paa en modbydelig gammel Jøde«, og i det antisemitiske = pornografiske Tidsskrift »Der Stürmer« som: »der Teufels- und Mördergott Jahwe«. Udgiveren af »Der Stürmer« var Julius Streicher, Hitlers nærmeste Ven og Dusbroder, hvad der forresten ikke forhindrede Hitler i stadig at paakalde den Almægtige i sine Taler.

Naturligvis maatte man se at finde paa en Erstatning for Kristendom og Bibel, for Gud og Kristus. Dr. *Krause*, Leder for den »tyske Folkekirke« udtrykte den væsentlige Kærne i den nazistiske Tro saaledes: »Den national-socialistiske Stat personificerer Totaliteten Gud, thi Gud har sendt denne Stat, ligesom han har sendt os en ny Tidsalder og en Fører: Tyskeren Adolf Hitler.«

Gud har sendt ham! Denne grænse-løse Forherligelse af en af alle Tidens største Forbrydere er en af det Tredie Riges modbydeligste Kapitler. Den Kul-

tus, Kamarillaen viede sin Fører var en Afgudsdyrkelse uden Lige. Man nøjes paa ingen Maade med at betegne ham som »paa een Gang Danton og Napoleon« (Minister Franck), som »den nye Tids Skaber« (Prof. Bäumlér) eller som »Historiens største Menneske« (Streicher), men lovpriser ham til Stadhed som Guds Sendebud. Saa forkynder efter Overfaldet paa Østrig Arbejdsminister *Ley* i vild Ekstase: »Jeg tror paa Hitler paa Jorden og paa Gud i Himlen. Jeg tror, at Hitler blev sendt fra Gud og ledes af ham paa sin Vej.«

I blasfemisk Byzantinisme gaar man saa langt, at man i Føreren ser selve den nye Frelser. Saaledes skriver *Georg Schott* i sin Bog »Hitler« (1934): »Frelseren har jo længe været iblandt os, og hans Navn er ikke længer Kristus, men Adolf Hitler.« Kort efter forkynder *Willy Becker*: »I kommende Aarhundreder vil man sige: Kristus var stor, men Adolf Hitler var større.« Det er saaledes kun konsekvent, naar en mindre Menighed i Rhinlandet forbydes at opstille en Kristusfigur med den Motivering: »Eftersom der allerede er projekteret et Hitlermindesmærke, anses et Kristusbillede for at være overflødig.«

Højdepunkter for den patologiske Forherligelse af Hitler findes i de diverse nyhedenske Trosbekendelser, hvoraf der her skal anføres nogle karakteristiske Citater:

»Vi ser i Adolf Hitler den tyske Nations Frelser. Vi tror paa hans hellige Værk Mein Kampf og lover at gennemføre alt, hvad det befaler os.«

(Af den »Tyske Nationalkirkes« Program.)

(Fortsættes Side 12)

FRIT DANMARK

Udgivet af en Kreds af Danske

REDAKTION:

Elias Bredsdorff og *Kate Fleron*
(sidstnævnte ansvarlig overf. Presseloven)

Forretningsfører: *LRS. Niels Andersen*,
Ny Vestergade 13, København K.

Redaktion og Ekspedition:
Nørrevoldgade 11, København K.
Tlf. Central. 15.745, Postgiro Nr. 4084

Trykt i Det Hoffensbergske Etablissement, Kbhvn.

HØVEDLEDELSE:

C. A. Bodelsen,
Professor, Dr. phil
Elias Bredsdorff,
Redaktør, cand. mag.
Chr. Christiansen,
Fagf. form., M. F., Aarhus
Kate Fleron,
Redaktør
Mogens Fog,
Professor, M. F.
Niels Foged,
Lektor, Odense
Børge Houmann,
Redaktør, M. F.

Ingeborg Højlt,
Vordingborg

K. V. Jensen,
Tandlæge, Tønder

Meldgaard Kristensen,
Overportør

Teit Kærn,
Reservekirurg, Dr. med.

Gelius Lund,
Rigsdagsstenograf

Aksel Milthers,
Docent

Ragnhild Morville,
Viborg

J. Christmas Møller,
cand. jur., M. F.

Arne Noe-Nygaard,
Professor, Dr. phil.

Chr. Ostenfeld,
Civilingeniør, Dr. techn.

Jørgen Poulsen,
Civilingeniør, Hillerød

Waldemar Sørensen,
Fuldmægtig, Horsens

Ejnar Thorsen,
Civilingeniør

Sven Tobiesen,
Papirhandler, Esbjerg

»Frit Danmark« udkommer ugentlig og koster 3,30 Kr. Kvartalet. Abonnement kan tegnes gennem Postvæsenet og de lokale Frit Danmark-Grupper eller direkte gennem Ekspeditionen, hvorefter Postopkrævning bliver udsendt. Løssalgpris: 30 Øre

gang til Initiativ. Derimod er der Mulighed for Forfatningsinitiativ.

Sofavælgere kan altsaa ikke som i Danmark, hvor der kræves 45 % »Ja« af samtlige Vælgere, være medbestemmende.

50.000 stemmeberettigede Schweizerborgere kan fremsætte Forslag enten i Form af en almindelig Opfordring til Forbundsmyndighederne om at foretage en Forfatningsændring, eller i Form af et fuldt udarbejdet Ændringsforslag.

Mindretallet opnaar et Værn.

At Retten til at begære Referendum ikke blot staar paa Papiret, viser Statistiken.

Fra 1874 til 1940 afholdtes 133 Folkeafstemninger om Forbundsanliggender. Af de 459 Love, der i dette Tidsrum vedtoges af Forbundsforamlingen, blev 44, altsaa knap en Tiendedel, underkastet *Referendum*; 14 blev godkendt, 30 — en Lov omtrent hvert andet Aar — forkastet. I samme Periode gik 41 Forfatningsændringer, der blev foreslaaet af Kamrene, automatisk til Folkeafstemning; 8 af dem blev forkastet.

Siden 1891, da der indførtes *Initiativ* i Forfatningssager, er der blevet fremsat ialt 34 Initiativforslag, hvoraf dog kun 8 blev vedtaget af Folket og Kantonerne. Ser vi paa Aarene 1935 til 1942, blev alle de 9 Initiativforslag, der kom frem i denne Periode, forkastet, men 2 af Forslagene førte dog til, at der som Modforslag blev vedtaget anden Lovgivning om de rejste Spørgsmaal.

I det store og hele kan man da ikke sige, at der bestaar nogen Kløft mellem Vælgerne og Parlamentet.

Skal man bedømme Systemet, kan man dog ikke se bort fra, at det kan have visse forebyggende Virkninger, som ikke finder Udtryk ved nogen Afstemning. Selve Tanken om Muligheden for Referendum og Initiativ bidrager antagelig til at skærpe Forbundsforamlingens Ansvarsfølelse; Mindretallet i Forsamlingen faar et Værn, og Flertallet holdes tilbage fra at gøre Misbrug af sin Magt.

Selv om det kun er yderst faa Forfatningsændringer, der er blevet gennemført direkte mod Forbundsforamlingens Flertals Vilje — deraf dog i hvert Fald en enkelt meget vigtig Bestemmelse — saa understreger alene Muligheden derfor, at det i Schweiz er Folket selv og ikke Parlamentet, der har den øverste Magt.

Hvordan er det nu med Deltagelsen i Afstemningerne? Fører de talrige Afstemninger ikke til Vælgertræthed?

Der er nu ikke fuldt saa mange Afstemningsdage, som man kunde tænke sig. I Tiaaret 1931—40 var der saaledes ialt 23 Forbundsafstemninger, fordelt paa 18 Dage. Saa vidt som muligt slaas Afstemninger om fællesschweiziske Problemer sammen med kantonale eller kommunale Afstemninger.

Maaske kan man betragte Deltagelsen i Nationalraadsvalgene, der finder Sted hvert fjerde Aar, som en Standard: den udgjorde f. Eks. i Perioden 1919—28 gennemsnitlig 78,1 Procent. Ved Folkeafstemningerne i den samme Periode havde man en Gennemsnitsdeltagelse paa 56,4 Procent. Dette kan næppe betragtes som et

daarligt Resultat. Man maa nemlig huske, at Gennemsnitsprocenten trækkes ned, ved at Deltagelsen er særlig ringe ved visse »ordinære« Afstemninger, som maa afholdes rent automatisk paa Grund af Grundlovsændringer, der ofte har en rent formel Betydning. I nogle Tilfælde kan en mindre Deltagelse skyldes, at der hersker en almindelig Opfattelse af, at Resultatet paa Forhaand er givet, og at den enkelte Stemme derfor ikke har nogen reel Betydning.

Deltagelsen svinger ret betydeligt; den højeste Procent (86 %) man hidtil har naaet var i 1922 ved Afstemningen om den ekstraordinære Formueafgift, der blev forkastet med 735.000 mod 109.000 Stemmer.

Partierne tager i Almindelighed officielt Stilling til de Spørgsmaal, der gaar til Folkeafstemning og giver deres Medlemmer Direktiver. I en Del Tilfælde sker det dog, at det ene eller det andet Parti officielt vedtager, at det ikke ønsker at »binde« sine Vælgere.

Den enkeltes Medansvarlighed.

Referendum virker meget ofte som Bremse — baade i Forbundslovgivning, Kantonallovgivning og kommunale Anliggender, og i Almindelighed præges Resultaterne af sund Fornuft og af den Forsigtighed, som er saa udbredt i Schweiz.

Gang paa Gang har Modstandere af Centraliseringen (de vestlige, fransktalende Kantoner og de katolske Kantoner i Midschweiz) søgt at anvende Referendum for at afværge Forholdsregler, der gik ud paa en Forøgelse af den centrale Forbunds magt. I nogle Tilfælde har de haft Held med sig, men som Helhed har man ikke kunnet forhindre Centraliseringen, kun forsinke den.

Naar Folkeafstemningerne i Schweiz virker konservativt, er det fordi Schweizerne i sig selv er konservative, — selv om Valgretsaldern gaar helt ned til det 20. Aar. I de Forenede Stater, hvor »Folkeinitiativet« navnlig i de vestlige Stater spiller en betydelig Rolle, synes det at

have virket i afgjort radikal Retning. Resultaterne i Schweiz skyldes antagelig selve Folkets maadeholdne Karakter og giver ikke noget Bevis for, at Folkeafstemningsprincippet i sig selv skulde kunne betragtes som en konservativ Garanti.

Det er en Kendsgerning, at den jævne Borger i Schweiz i meget høj Grad føler sig medansvarlig for Landets politiske og sociale Udvikling. Folkeafstemningerne er sikkert en af de væsentligste Aarsager hertil. De bidrager til at gøre det klart for den enkelte, at han ikke er en passiv »Undersaat«, men som aktiv Borger kan samarbejde med andre i Landets Styrelse.

Folkeafstemningerne, hvor man samler sig om et bestemt Problem — Ja eller Nej til et enkelt Spørgsmaal, skærer ud over de lokale Grænser og oftest ud over de almindelige Skillelinjer: Religion, Sprog, Geografi og oftest ogsaa udover Partiet. De giver Udtryk for en Kamp om Sagen, ikke for en Kamp om Magten.

Hele Systemet er af den allerstørste Betydning for den politiske Opdragelse og den nationale Samhørighed; det danner en fasttømret Del af Folkets Tilværelse. Der er næppe nogen Faktor, der betyder mere, naar det gælder om at fremme den Hengivenhed for Folkestyret, som er saa afgørende en Faktor i Schweizernes Liv.

Folkeafstemningen faar den enkelte Borger til ved talrige Lejligheder at tage direkte Del i det offentlige Liv, til at danne sig en Mening om de Spørgsmaal, der stilles ham, udøve sine Rettigheder med fuld Klarhed over, hvad han gør.

Pressens Anvarlighed skærpes.

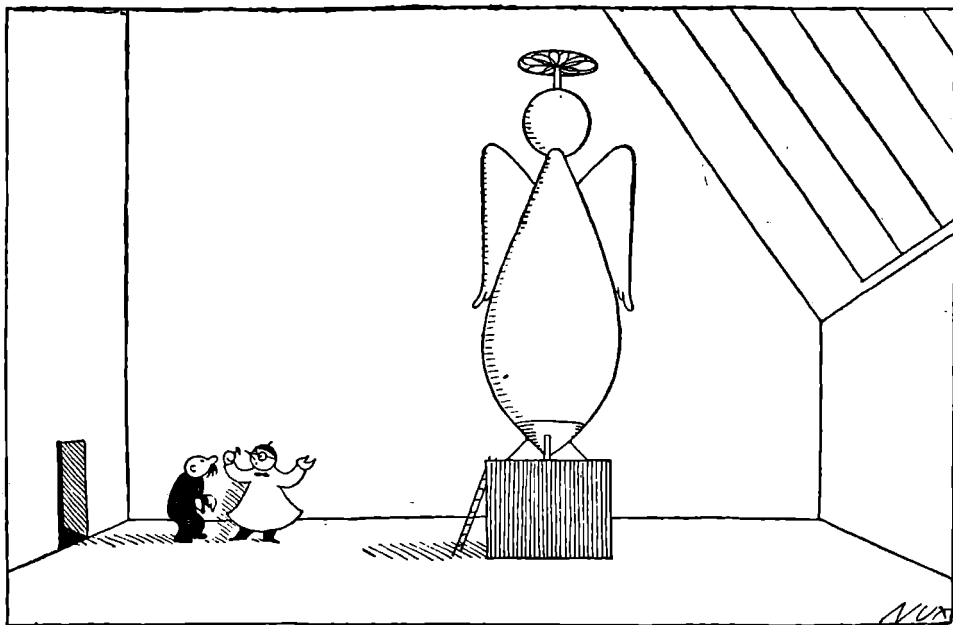
Ogsaa Pressens Ansvar skærpes. Naar de schweiziske Dagblade giver de indrepolitiske Spørgsmaal en saa grundig og saglig Behandling, er en af Aarsagerne sikkert, at de mange Folkeafstemninger gør det til en naturlig Pligt for Pressen at give Læserne en jævn Strøm af politisk Oplysning. I det store og hele røgtes denne Opgave tilfredsstillende. Bladene bringer ret gode Referater af Forhandlingerne baade i Byraad og Kantonalraad og i Forbundsforamlingen.

— Herhjemme har det radikale Venstre lige fra første Færd paa sit Program haft en Udtalelse om, at der i vigtige Spørgsmaal bør gives Adgang til Folkeafstemning. Dette Forslag blev navnlig begrundet med, at det hænder, at enkelte store Spørgsmaal deler Befolkningen paa en Maade, der ikke afspejles gennem Partidannelserne, og at Forholdene mellem Partierne indbyrdes kan komme til at hindre den virkelige Folkevilje paa det enkelte Omraade i at komme til Udtryk. Naar man tænker paa nogle af de Problemer, der i de kommende Aar vil komme op til Debat, kan det vist ikke nægtes, at dette Synspunkt er berettiget.

Ligesaa vigtig er dog Overbevisningen om, at Folkeafstemningerne — hvad enten det gælder Initiativ eller Referendum — effektivt virker hen til, at den offentlige Mening og dens Organer kommer til at præges stærkere af den Ansvarsfølelse, den aktive Forstaaelse af vore fælles Anliggender, som et sundt Folkestyre ikke kan undvære.

FREMTIDEN

— Denne Skulptur er et Symbol paa Fremtiden. Den kan efter Behag opfattes som en Fredsengel eller en Atombombe.

Hvad er nazistisk?

A propos en Skolebogsanmeldelse — At kalde en Mand for Nazist i Dag er med Rette at betragte som en alvorlig Injurie. Grunden hertil er let at indse, fordi en Nazist i Dag enten betyder en Quisling eller en aktiv eller passiv Deltager i Skændselsgerninger (Dachau, Belsen o. s. v.). Denne Slags Nazisme — den sidste, yderste, men logiske Konsekvens af hele Bevægelsen — er i Dag slaaet ned og ikke længere et politisk, men et politimæssigt Problem.

Men derind er man ikke færdig med Spørgsmaalet i sin Helhed. Det vil med al Tydelighed fremgaa netop af den Enquête om Faren for en ny Nazisme, hvis afsluttende Svar vi bragte i forrige Nummer af F. D., at Nazismen er andet og mere end en Flok Psykopaters sadistiske Misgerninger. Nazisme er ikke blot den begaaede Forbrydelse, men ogsaa det at medvirke til at skabe et Milieu, en Atmosfære, et kulturelt Niveau, der begunstiger de massevis opstaaende Forbrydelser. Dette Milieu skabes ikke af Nazister alene. Nazisme og Fascisme har ikke været begrænset til Tyskland. Enhver Form for Racefordomme, aristokratisk Foragt for Massen — eller for at nævne et helt »uskyldigt« Eksempel: fortørnede Gadeopløb paa Strøget vendt mod nogle komiske Swingpjatter — kort sagt Intolerance og Brutalitet — det er allerede Spi-

rer til Nazismen. Og det kommer derefter blot an paa historiske Tilfældigheder (her først og fremmest økonomiske Betingelser), om saadanne utiltalende Spirer bliver Religion og Fanatisme for Millioner.

Lad os aldrig glemme, at Nazismen opstod længe før Hitler, og at den overlever ham — og ikke blot i Tyskland! Ukrudtets Frø findes mere eller mindre usynligt paa de mest uventede Steder. Men hvor er det kommet til frodig Udfoldelse? Kun nogle faa Steder, hvor Jordbunden gennem længere Tid systematisk var gødet for den. Denne gunstige Jordbund skabes, naar de, der skal være Kulturens Vogtere i Stedet for at stræbe efter de højeste Maal gør sig Opgaven let, søger at slippe billigt fra det og forfalsker de aandelige Værdier. Nazisme bliver en Fare der, hvor Kulturen nedbrydes, hvor man søger at slippe over, hvor Gærden er lavest.

Denne Nedbrydning af aandelige Værdier kan ske paa mange Maader praktisk talt paa alle Aandslivets Omraader. Og det bliver mest skæbnesvangert der, hvor den lettest bliver tilgængelig for en større Kreds — i Skolerne, paa Universitetet, i Film og Teater, i Litteraturen o. s. v.

I denne Henseende bærer de tyske Intellektuelle — og her igen Ungdommens Opdragere og Vejledere samt den store Hær af tyske Forfattere — et frygteligt

Ansvar. I Generationer har de yndet at springe over, hvor Gærden var lavest. Allerede Heine saa denne Fare og kæmpede med sit bidende Vid mod Eftersnakkerens og Undermaalernes Svulstighed og Taagesnak. De store Ord, der vækker stormende Følelser knyttet til det rene ingenting, de fuldtone Adjektiver i Forbindelse med Banaliteter, det upræcise Sprog, der hindrer Tankens Klarhed, alt det, som Bertrand Russell i et Foredrag i København før Krigen karakteriserede som »Oprøret mod Fornuften« — saa gammel er Kampen mellem den europæiske Aand og den germanske Urskovs hule Trommesange. Det er Tysklands Tragedie, at den europæiske Aand aldrig har sejret der, for den europæiske Aand er Demokratiets Oprindelse.

Det er mere end æstetisk Finsmageri at protestere mod denne tyske Hulhed og Forlorenhed, for den historiske Erfaring har vist, af hvor alvorlig praktisk Betydning hele dette Problem kan blive i en given Situation. At misbruge Menneskenes, især Ungdommens Trang til Idealisme fører til, at Sansen for det gode, det skønne og det sande bliver sløvet og afstumpet. Hvor katastrofalt det havde nedværdiget tysk Aandsfrihed, viste sig allerede paa Kejser Wilhelms Tid i hele den tyske Aandsverdens Servilitet, der tillod, at Demokrati og Aandsliv lod sig terrorisere af Sergenter og Løjtnanter, og selv dette var kun et lille Forspil til Hitlers Epoke, hvor alle Dyder og alle Idealer kunde forvrænges og næsten uden Modstand forvandles til deres absolutte Modsætninger.

Der er føjet tilstrækkeligt Ugræs over Hegnet, uden at vi kunde forhindre det — men ligefrem at importere det gaar for vidt. Det drejer sig ikke om etnografiske Kuriositeter, naar Gymnasieelever bliver paatvunget tysk Kulturs daarligste Produkter. En Novelle, der ikke indeholder et eneste Ord om Nazismens Programpunkter, fordi den maaske er skrevet længe før Nazipartiet overhovedet eksisterede, kan dog meget vel være gennemsyret af den Hulhed og Forlorenhed, der har nedbrudt den europæiske Kultur i Tyskland og derved givet Nazibacillerne deres Lebensraum.

Nazisterne er besejrede, men Kampen mod Nazismen fortsætter!

Elias Bredsdorff.

Til Abonnenterne!

Udebliver Bladet, beder vi Dem omgaaende reklamere til Postvæsenet eller Bladets Ekspedition.

Saafernt der er Numre af Bladet, De ikke har modtaget i den Tid, De har abonneret, vil disse blive Dem tilstillet, naar De skriftligt rekvirerer dem fra »Frit Danmark's Ekspedition, Nørrevoldg. 11, København K.

101 ER UDE

»101 fremtrædende Jurister« er gaaet i Aktion til Fordel for Frikorps Danmark. Det er ikke første Gang, vi efter den 5. Maj hører om den Slags. Der vides fra visse Juristers Side en Interesse for de danske Østfrontvillige, som er ganske forbløffende. Gang paa Gang ser man denne lille Klike af Jurister træde frem i Dagspressen og kræve Straffrihed for »de stakkels vildledte Frikorpsfolk«.

Man kan hurtigt tælle de Danskere, der under Besættelsen var i Tvivl om, at Frikorpsfolkene er Landsforrædere af værste Art. Det var fra Begyndelsen klart for Befolkningen, at ingen dansk Mand kunde trække i den forhadte grønne Uniform og kæmpe Side om Side med de Soldater, der havde besat Landet. Regeringens Erklæringer og Cirkulærer om Frikorpsset kunde ikke ændre noget heri — hvor mange kendte i det hele taget disse Erklæringers Eksistens?

Der var under Besættelsen *almindelig Enighed* om, at Frikorpsfolkene er Forbrydere, som skal straffes — vi gads se den Frikorpsmand, der turde gaa alene gennem Istedgade — og efter Kapitulationen indførte man derfor med Straffelovstillægget Hjemmel til at paalægge Frikorpsfolkene Straf. Forræderiloven aabner dog Adgang for Domstolene til at fritinde Medlemmer af Frikorpsset, hvis der foreligger formildende Momenter, f. Eks. hvis vedkommende i det konkrete Tilfælde *maa antages at være blevet vildledt af Regeringens Holdning*, og enhver Avislæser ved, at saadanne Frifindelser jævnlig forekommer. En Aktion til Fordel for »de stakkels vildledte Frikorpsfolk« skulde man saaledes anse *overflødig*, idet de »vildledte« gaar fri allerede efter den gældende Lov.

Om disse Kendsgerninger er Juristkliken blevet belært, hver Gang den er gaaet til Aktion til Fordel for Frikorpsset. Men Belæringen har ikke gjort Indtryk. Regelmæssig hver 14. Dag genoptager Kliken sin magiske Propaganda.

Det kan man ikke *forbyde* Kliken, og nogen Grund hertil foreligger heller ikke. Afgørende bliver jo i sidste Instans, hvorledes *Rigsdagen* vil stille sig overfor en Regel om ubetinget Straffrihed for Frikorpsfolkene, og paa dette Punkt er vi ganske rolige.

Men det er nu paa Tiden, at det siges saa klart, at det ikke kan misforstås: »Juristklikens saakaldte Aktion til Fordel for Frikorpsset« er *uansættelig* og en Skam for de Mænd, der staar bag den.

Hvis Aktionen kun havde Betydning for de sølle pengeløse Frikorpsfolk, vilde den som ovenfor nævnt være *overflødig*, og dette maa d'Herrer Jurister have opdaget. Hvorfor genoptager de da Kampagnen med faa Ugers Mellemlum, alle disse Sagførere og Professorer, som vi kender fra de store Bestyrelser, og hvis Tid ellers er saa kostbar?

Forklaringen er den, at Aktionen til Fordel for Frikorpsset vilde have en *Bivirkning*, om den lykkedes.

Juristkliken undlader med Flid at gøre opmærksom paa den Kendsgerning — som ligefrem *springer* os andre i Øjnene, naar vi gennemlæser Forræderilovgivningen — at hvis der indføres en Regel om Straffrihed for samtlige Frikorpsfolk før 29. August 1943 paa Grund af Regeringens almindelige Holdning, *maa saa meget mere alle Værnemagere gaa fri*. Thi denne forargelige Gruppe af Landsforrædere, som er blevet rige gennem deres Lands Forarmelse, kan i endnu højere Grad end Frikorpssets Medlemmer paastaa, at de fulgte Regeringens almindelige Politik.

Fortielsen fra Juristklikens Side af denne »Bivirkning« ved Forslaget om Straffrihed for Frikorpsfolkene er det, som stempler Klikens Aktion som *uansættelig*.

Udrensningen hos Politiet

Den Billedserie, som »Frit Danmark« sidste Uge bragte, vakte en meget stor Opmærksomhed. Adskillige af de store københavnske Dagblade gengav nogle af Billederne, og de er blevet kommenteret i en Række af Landets Blade. Den uværdige Drikkegilde-Stemning, som en Del af Billederne gav Udtryk for, er blevet bedømt i haarde Ord.

Hovedfiguren i det hele, fhv. Politidirektør Stamm, har jo siden Befrielsen været fritaget for Tjeneste, og det samme gælder andre af de muntre Drikkegæster. For andres Vedkommende er det muligt, at Billedernes Offentliggørelse vil faa Konsekvenser, som de næppe havde tænkt sig i Feststemningen i 1941.

Den 19. September blev en skelsættende Dag i det danske Politis Historie, og de Overgreb, der da skete med hele det danske Politi, kom naturligt til at

tilsløre mangt og meget af det, der tidligere var sket indenfor Politiet. »Frit Danmark« ønsker ikke paa nogen Maade at mistænkeliggøre det danske Politi som Helhed. Vi ønsker tværtimod at sige, at vi har Tillid til den overvejende Del af det danske Politi. Paa den anden Side kan vi heller ikke glemme, at der i Tiden fra Besættelsens Begyndelse, og navnlig fra 22. Juni 1941 til omkring 29. August 1943, var en Del Mennesker indenfor dansk Politi, som svigtede afgørende. Vi tænker ikke blot her paa den lille Procentdel, der direkte stillede sig i Tyskernes Tjeneste, Sillemann, Sustmann Ment og hvad de nu alle sammen hed, eller blot paa dem, der meldte sig ind i D. N. S. A. P. eller paa anden Vis optraadte direkte landsforræderisk, men vi tænker ogsaa paa dem, som ikke fra første Færd forstod, at efter 9. April 1940 var Tyskerne vore *Fjender*.

Med Tyskernes egentlige Haandlangere og med de direkte Nazister indenfor Politiet bliver der gjort op paa behørig Vis. 149 Personer indenfor Politiets Stab har været fritaget for Tjeneste, mens Tallet nu ligger paa 60. Af ialt 460 Sager mod Polititjenestemænd er de 224 nu færdigbehandlet. Det drejer sig her væsentlig om underordnede Politifolk, og man maa med stor Interesse afvente, hvorledes Myndighederne vil forholde sig overfor de overordnede Politifolk, som er suspenderet. Det drejer sig bl. a. om Stamm, Færdselschef Bach og Politikommissærerne Cederquist og Madsen Brande. *Det har ikke været muligt at faa oplyst, om det er Hensigten at behandle Stamms Sag ved en Tjenestemandsråd, og en Erklæring fra Justitsministeriet desangaaende vil være ønskelig.*

Da Frihedskampen begyndte i Danmark, var den i den vanskelige Situation, at det ikke var Gestapo, den i første Række skulde frygte for, men det danske Politi. Desværre er der adskillige danske Patrioter, som fra de Aar har sorgelige Erindringer om en Række Politifolks nidkære Forfølgelse, selvom der ogsaa fra et meget tidligt Tidspunkt kan nævnes Politifolk, som ikke foretog sig mere end strengt nødvendigt i den Slags Sager.

Det skal indrommes, at adskillige af de Politifolk, som i 1941—43 forfulgte danske Frihedskæmpere, sidenhen blev klogere, og mange udrettede et dygtigt og aktivt Arbejde indenfor Modstandsbevægelsen.

Men Politiets øverste Ledelse skal vide, at den nødvendige Udrensning indenfor Politiet følges med særdeles stor Aarvaagenhed af Befolkningen, og at den 19. September 1944 ikke har kunnet fjerne en berettiget Skepsis overfor en Del af Politistyrken, ogsaa blandt dem, der stadig fungerer.

br.

TANKER I MØRKETID

Det lynet og glimter stadig fra Norge — Lyn der lyste for os i mørke og tunge Vinternætter, og Lyn der lyser og viser Vej fremover i en dunkel og trist Periode, der hersker efter Ragnarok. Et af disse Glimt, der er naaet herved, er Sigurd Hoels nyeste Bog: »Tanker i Mørketid«. Og vi staar da atter i Taknemmelighed til den Mand, der, mange Aar før Nazismen kom til Magten, med hele sin Kraft forsøgte at danne en aandelig Mur som Modstand mod det Angreb, Dumhed, Brutalitet og Tyranni rettede mod os og den øvrige Verden.

Bogen »50 gule« var en Række Forord samlet i Anledning af Norske Gyldendals Jubilæum med den gule Serie, der som bekendt var redigeret af Sigurd Hoel.

»Tanker i Mørketid« er paa en vis Maade i Familie med denne Bog, forsaavidt som den samme røde Traad gaar igen Bogen igennem: Forfatterens stadige og ubonhørlige Kamp mod Nazisme — hvad enten den er af tysk eller hjemlig Art. Og at Intolerancen stadig lever i bedste Velgaaende og absolut ikke er død eller blot tænker paa at lage Ferie, faar vi herhjemme det ene mere overbevisende Eksempel paa efter det andet. Sidst og ikke mindst med Sagen Inger Merete Nordentoft.

Der turde være al mulig Grund til at anbefale de 150 Præster, der har underskrevet den Erklæring til Fordømmelse af Frk. Nordentoft, at bruge et Par Aftener til at studere »Tanker i Mørketid« og saa se, at finde ud af, om der ikke var Grund for dem til snarest at forlade Mørket og lade lidt klart Lys trænge igennem.

Hoels Bog strækker sig fra 1933 til nu. Den er dels Forord til andre Bøger, Foredrag, smaa Essays om store Humanister, f. Eks. Ossietzky, der fik Nobels Fredspris i 1936; og dels Taler og Essays om norsk Litteratur under Kriegen, om nordisk Ungdom og en hel Del Artikler skrevet under hans Ophold i Sverige. Endelig er der Hovedpunkterne i det Foredrag, Hoel holdt her i København under Foreningen »Norden«s norske Uge i November. Og alle disse Ting

er gennemsyret af Sigurd Hoels voldsomme og skaanselsløse Kamp mod de mørke Kræfter, som i og for sig altid har eksisteret, men som vi nu bare for at være aktuelle kalder Nazisme.

Han har en dejlig direkte Maade at skrive paa. Det er som om, han og Læ-

Sigurd Hoel fotografert i København i November 1945.

seren sad og hyggede sig over en Pjotter ved en aaben Pejs, alt imens han i store Rids klarlagde Begreberne og navnlig Begrebsforvirringen. Og hans Klarhed, Logik og Intuition smitter uvilkkaarlig Læseren, man faar virkelig Horisonten gjort videre og større. Man føler den største Trang til at citere det ene Kapitel efter det andet, hver eneste Linie har Bud til en selv, og det har altid hørt til en af Hoels bedste Egenskaber, at han faar Læseren til selv at se med kritiske Øjne paa sin egen lille Tilværelse og spørge, om man nu ogsaa selv er saa uangribelig, som man gerne gaar og tror.

Han slutter en Artikel: »En af vore Opgaver« skrevet i Sverige 11. Okt. 1944 saaledes: »Hvorfor havde Nazismen en saadan Evne til at gribe om sig? Fordi der i de fleste — i os alle — findes et lille Punkt, som oftest et sødt lille Punkt, hvor der ligger et lille Kim til —

ikke til Nazisme, nej langtfra. Men til noget som ligner Nazismen ganske betænkeligt. Vi har ikke Lyst til at rette Søgelyset mod det lille Punkt. Det er ofte omgivet af saakaldte hellige Føleser.

Til Trods for alt dette eller netop derfor, har vi ikke Lov til at løbe træt, ikke Lov til at henvise Sagen til andre, ikke Lov til at gaa udenom. Vi har nu oparbejdet en ganske sund Fanatisme. Maatte den beholde Energien, Kraften, Forbitrelsen, saa vi formaar at bevare den nødvendige Hensynsløshed. Ogsaa om det skulde blive nødvendigt mod os selv.

Og han siger senere — næsten som om han talte direkte til Frk. Nordentofts Modstandere: »Hvis Historien har en Mening, hvis Udviklingen har en Mening, hvis Menneskers Kultur og Civilisation har en Mening, saa maa det være den: »At frembringe det frie Menneske, Medlem af et frit Samfund.«

Men det vil desværre blive for langt at komme ind paa alle de smaa Stier og Biveje, han fører Læseren af i Vandringen mod Maalet: Den absolutte Frihed og Respekten overfor andre Mennesker. Der er meget af Interesse for en dansk Læser. Der er meget af

anden Interesse ogsaa. Der er en dejlig Tale ved Nordahl Griegs Død — hvor man forstaar hans Beundring og hans og hele Norges Sorg. Hans Beundring og Respekt for Arnulf Øverland.

Ja, naar vi har sluttet Bogen, er vi klare over, at det er os i Danmark, der staar i Taknemmelighedsgæld til Norge. Klare Lyn og Glimt i Mørket lyste ogsaa herved, og Nordahl Grieg og Øverland — Reiss Andersen og Inger Hagerup — er nogle af de klareste og stærkest lysende. Blandt dem er ogsaa Sigurd Hoel, han kæmper uførtroent videre.

Erling Friis.

Best: — Jeg har erkendt, at disse Mennesker for enhver Pris har tilstræbt at føre Danmark ind i de allieredes Rækker — et Mål, som de jo paa straalende Maade har naaet.

Bovensiepen: — Karloteket stod til Raadighed for denne Terrorgruppe, som kunde udvælge de Personer, som de derefter foreslog mig :.. Naar alt var frigav jeg den paagældende Person eller Objekt til Terrorhandling eller Mordsab

"DET GÆLDER DIN FRIHED" F

Danmarks Frihedsraads Film, der har faaet Tittlen *Det gælder din Frihed*, staar nu omsider umiddelbart foran sin Premiere. Det kæmpemæssige Arbejde med Tilklipningen af denne store Film om Besættelsestidens Danmark og vor Frihedskamp, der foretages af Instruktør Theodor Christensen, har taget længere Tid end beregnet. Filmen er optaget af en lang Række Fotografier tilknyttet Modstandsbevægelsens Filmgruppe i Samarbejde med bl. a. den danske Hær, Special Forces, Holger Danske, Bopa, Information og Frit Danmark. Minerva-Film staar for Produktionen og Filmens Manuskript og Instruktion skyldes Theodor Christensen. Kaj Rosenberg har komponeret den underlagte Musik og forskellige Speakerkommentarer er redigeret af Karl Roos. Foruden danske Speakere anvender Filmen tre tyske Speakere: Werner Best, Otto Bovensiepen og Günther Pancke. Deres Kommentarer er blevet optaget under Forhørene over dem i Kastellet, og Filmen viser ogsaa Scener fra disse Forhør. I Filmen er desuden anvendt Materiale optaget af UFA, DNSAP, SS og andre af Fjendens Organisationer.

Filmen er delt i to Halvdele. Den første omhandler Eftergivnehedens Periode indtil 29. August 1943, da Folket i Sommeren dette Aar stillede sig bag Modstandsbevægelsen. Anden Halvdel slutter med Befrielsen, Rigsdagens Genaabning, det demokratiske Styres Genoprettelse — og Filmen retter en Appel om at værne disse dyrebare Værdier, bedre end Fortiden gjorde, thi een Ting har vi lært af disse Aar: *Det gælder din Frihed* . . .

Et af Filmens sensationelle Billeder viser en Hipo, der mishandler en Mand et Sted paa Nørrebro i 1945. Han slaar løs paa ham, tramper paa ham og trækker, da Manden ligger fuldstændig stille, sin Pistol og tager Ladegreb. Om Manden virkelig blev myrdet vides ikke.

— Jeg har saa midt som muligt gennemført en Befaling, der blev givet mig af den højeste Personlighed i mit Folk.

AR PREMIERE

Et af de talrige hold-ups ved højlys Dag er blevet filmet i alle Detailler. En tysk Soldat befris for sine Vaaben af danske Patrioter. Det foregaar paa Amagerbrogade i Foraaret 1945.

De illegale Blades Tilblivelse og Distribution skildres omhyggeligt i Filmen, bl. a. »Information«. Paa Billedet til venstre ses »Information«s Chefkurér (med sort blød Hat) paa Vej gennem Byen til Posthuset med nyeste Nummer af Bladet.

Et smukt Fysiognomi: En dansk SS-Mand fra Vagtbataillon Sjælland i Ringsted.

BREVE TIL F. D.

Færingerne er ikke danske.

Kære »Frit Danmark«.

I en lille Anmeldelse af Eiden Müllers Bog om Færøerne under Krigen, Tite-len er »Fem Aar under Union Jack«, skriver Anmelderen — og jeg gaar ud fra, at N² er identisk med Professor Noe-Nygaard — at det er en god Bog. Det synes jeg netop ikke, det er. Og jeg skulde naturligvis have holdt denne min Mening for mig selv, hvis det ikke var saadan, at jeg tilfældigvis har været paa Færøerne under Besættelsestiden og har prøvet at sætte mig ind i, hvad der foregik i det færøske Folk i den Tid. Mit Resultat er formodentlig som alt menneskeligt mangelfuldt. Men den omtalte Bog er skrup ensidig. Og den giver i hvert Fald ikke et Suk af, hvad der i Dag bør interessere os som Danske, hvor staar det færøske Folk? Og hvad bragte Besættelsestiden det af folkelig Oplevelse og Udvikling?

I det færøske Selvstyre — i sin yderligtgaende Demonstrationstrang: Løsri-velsesbevægelse — er der en Selvhævdelsestrang, som bør paaskønnes. Og vi Danske gør forkert i ensidigt at lade os belære om færøske Spørgsmaal af Sambandspartiet. Altsaa det Parti, der holder paa den intimeste Samhørighed med Danmark som et Amt i Riget. Færingerne er ikke som Bornholmere Danske. De er danske Statsborgere, men de er færøske af Nationalitet.

Sambandspartiet er konservativt, og der er ypperlige Mennesker, som beken-der sig til Sambandspartiets Program, men de er ikke danske, de er Færingere. Sambandspolitikere har imidlertid tilsløret Sandheden for os og ført os paa Vildspor. Derfor kan jeg ikke underskrive, at Eiden Müllers Bog er god. Den er ensidig, og den er farlig for Forholdet mellem Færingere og Danske — hvis ellers nogen gider læse den!

Maa jeg bede Noe-Nygaard, som skrev meget godt om Islændingene, komme med sin Mening om Færingerne? Det er paa høje Tid, man tager Stilling og tager rigtig Stilling. *Ole Kiilerich.*

— Nej, de er Færingere.

Ole Kiilerich benytter min lille Anmeldelse af C. Müllers Bog som Udgangspunkt for nogle Betragtninger over det færøsk-danske Forhold. Da vi, saavidt jeg kan skønne, i Virkeligheden er enige i vort principielle Syn f. Eks. paa Sambandspolitikken, er der næppe Grund til yderligere Diskussion om Emnet med Startsted i Müllers Bog, som jeg har betragtet udfra Synspunktet: De fremmede

(d.v.s. de allierede Besættelsesmyndigheder) overfor de bosiddende (d.v.s. Befolkningen paa Færøerne), ikke som et Indlæg i den dansk-færøske Debat. Ole Kiilerich efterlyser min Mening i det færøske Spørgsmaal; Klarhed i denne Sag er svær at vinde, men nogle enkelte Træk har jeg, saa godt jeg har formaaet det, søgt at give Udtryk i en Artikel i »Frit Danmark« d. 16/11 samt i December-numret af »Tidens Stemme«. Var det iøvrigt ikke en Idé for Bladet at søge at af-æske nogle fremstaaende Færingere, eventuelt ogsaa herboende, deres Mening om den fremtidige Løsning af Spørgsmaalet? Den ved bedst, hvor Skoen trykker, som har den paa. *Arne Noe-Nygaard.*

Nytaarshilsen fra Hillerød.

»Frit Danmark«s Afdeling i Hillerød havde i Efteraaret megen Glæde af 2 offentlige Møder, det første med *Mogens Fog* som Taler, det andet med *Per Federspiel*. Man har Lov til at forvente, at Erkendelsen af F. D.'s Betydning og Berettigelse som *tværpolitisk* Landsorganisation vandt et solidt Fodfæste hos Deltagerne i disse Møder.

Det var sikkert gavnligt i »Frit Danmark« kraftigt at faa fastslaaet, at Kampen mod Nazismen ikke slutter med Tysklands Nederlag. Enhver, der er en Smule fortrolig med Historiens Lære, indser Rigtigheden heraf. Nazismens Idé der ikke med Kramer og Irma Greese, ej heller med Hess og Göring. Nazismen vil i de kommende Aar være en levende Trusel, ikke blot, fordi der var mange Nazister her i Landet, men tillige, fordi den i vort sydlige Naboland utvivlsomt bar gode Vækstmuligheder under fremmed Besættelse og Udrensning.

En Idé kan ikke knuses med ydre Magtmidler; den maa bekæmpes med aandelige Kræfter, og det er uden for al Tvivl, at et kraftigt arbejdende *tværpolitisk* Frit Danmark kan blive et virkningsfuldt Vaaben mod alle Demokraters fælles Fjende gennem Organisationens Arbejde for politisk Aktivisering omkring Folkestyrets Grundprincipper.

Bladets Trivsel vil være af afgørende Betydning for, at Landsorganisationens Arbejde kan bære Frugt; til Gengæld tvivler jeg paa, at Bladet kan leve trygt uden Lokalafdelingernes Støtte. Bør der ikke skabes en mere intim Kontakt mellem Bladet og Organisationen? Ikke blot praktisk, men — om man kan sige saaledes — ogsaa »aandelig« set. Jeg tror, det vilde være gavnligt, om *Bladet i højere Grad blev bragt paa Linie med den tværpolitiske Idé.* Lad os fortsat faa

gode oplysende Artikler, men færre »Kados«erier og lign. Og — oprigtigt talt Bidstrups Galgejuletræ trængte til Kommentar og var ikke heldig som For-side. Dette betyder ingenlunde, at *Frit Danmark* skal miste sin Karakter som Kampblad, men der maa ikke med Føje kunne rettes Indvendinger mod det som værende usagligt eller tendentios.

Bladets Værdi er uomtvistelig dets fortsatte Bestaaen som det tværpolitiske Arbejdes Forum en Nødvendighed.

S. Hegelund Lange.

Adjunkt, Medl. af F. D.'s Bestyrelse i Hillerød.

Hvorfra truer Faren for en ny Nazisme?

Et af de Svar, F. D. havde modtaget til Enqueten i Nr. 33 og 34, fremkom paa Grund af en Forsinkelse ikke sammen med de øvrige. Det er Borgmester H. P. Sørensens Svar, som vi derfor bringer her:

Fra Tyskland.

Naar man skal besvare Spørgsmaalet, bør man vistnok først søge at forklare, hvad man forstaar ved Nazisme.

For mig er Nazismen en politisk Bevægelse, hvis Midler er fysisk Styrke, Vold og Terror, og som, naar den har faaet Magten i et Samfund, ved de samme Midler samt ved Forbud, Censur og Ensretning søger at knægte og undertrykke al politisk og aandelig Frihed, Ytringsfrihed og Pressefrihed.

Desværre er Sandheden vistnok den, at der endnu i adskillige Aar i Tyskland vil være Tilhængere af denne Lære. Nazismens konsekvente Ensretning af Ungdommen vil endnu Aar frem i Tiden præge de kraftigste Generationer i Landet. En ny Slægt maa vokse op, før Demokrati, europæisk Retsfølelse og Tolerance kan sejre.

Jeg tror derimod ikke, at der i Danmark findes eller kan oparbejdes tilstrækkeligt Grundlag til at skabe en Nazisme, som kan blive *farlig*. Den vil i saa Fald kun faa Tilløb fra Taaber, Kværu-lanter og Psykopater.

Lad mig derfor svare, at Faren kun lurder der, hvor de før nævnte Midler bringes i Anvendelse.

H. P. Sørensen.
Borgmester.

*

Samtidig maa vi beklage, at der i Redaktør Franz v. Jessens Svar til samme Enquete i Nr. 33 var sket en urime-lig og uforklarlig Trykfejl, hvorved Ordet *Verdenshjørne* var blevet til *Arbej-derhjem*.

Vi bringer derfor det paagældende Af-snit i den korrekte Form:

»Men er Talen om et Faamandsvælde, som med Magt vil paatvinge Folkesamfundet sit Styre (hvilket dets Idéindhold nu kan være) og i dette Øjemed underkuer eller ligefrem ombringer anderledes tænkende Personers eller Grupper Modstand — saa kan et saadant Faamandsvælde udspringe i hvilket-som-helst Verdenshjørne.«

DET GAAR BEDRE I NORGE

Typiske Landsforrædere for Retten i Norge.

I Norge antog Kampen mod Tyskerne meget hurtigt skarpe Former. Det var derfor ikke muligt i Norge som her at støtte og bistaa Besættelsesmagten saalænge det saa ud til, Tyskerne skulde vinde, og derefter slaa om og blive pletfri Demokrat og Dansker. I Norge var man Quisling eller ogsaa var man det ikke. Dette forklarer det norske Retsopgørs større Skarphed i Sammenligning med det danske.

Alt i alt regner man med, der vil blive rejst Sag mod 63.500 Landsforrædere, heraf vil dog ca. 40.000 Sager blive afgjort ved Forlæg, d. v. s. ikke blive optaget til Doms, men afgjort ved Overenskomst.

Det meget omfattende Materiale, som disse Sager bygger paa, blev for største Delens Vedkommende indsamlet af Modstandsbevægelsens forskellige Organisationer og sidenhen tilstillet Eksilregeringen og dens Organer i Udlandet, fortrinnsvis i Stockholm, hvad der i Parentes bemærket kom til at koste en Del

Nordmænd Friheden, idet de svenske Myndigheder arresterede dem som »Spioner«, Anklagen var den grove Forbrydelse, at de havde givet den norske Regering Meddelelse om, hvad der foregik i Norge.

Dette ophørte dog næsten efter Stalingrad.

Den 8. Maj kapitulerede Tyskerne i Norge, og omfattende Arrestationer tog deres Begyndelse, ialt er der siden denne Dato blevet arresteret ca. 24.000 »Landssvikere«, hvoraf 8000 igen er blevet sat paa fri Fod.

De fængslede er anbragt i Lejre rundt omkring, bl. a. i den tidligere tyske Koncentrationslejr Grini, som nu er døbt om til Hebu, ogsaa i det berygtede Møllergaten 19 sidder der Landssvikere.

De Lovbestemmelser, som kommer i Anvendelse paa Landsforrædere, falder i to Dele.

- 1) Den almindelige Straffelovs Forræderibestemmelser,
- 2) Den provisoriske Anordning om

Af

Kjeld Østerling Nielsen

Landssvik af 15. 12. 44 og dens Tillæg (givet i London).

Efter Forræderilovens Bestemmelser dømmes de grovere Tilfælde, Stikkere, norske Gestapofolk, som har udøvet Tortur, Folk, der har været tilknyttet Sikkerhedspolitiet, samt de ledende Quislinger.

Der kan idømmes Dødsstraf eller Fængselsstraf. Fængselsbestemmelserne gaar fra livsvarigt ned til Fængsel i tre Aar. Der er allerede blevet afsagt en Række Domme efter Forræderibestemmelserne, deriblandt flere Dødsdomme, og 3—4 er allerede blevet eksekveret. Eksekveringen besorges af Politifolk, og det betragtes som en Tjenestesag, man ikke kan undslaa sig for at udføre.

Efter den provisoriske Anordning om Landssvik kan der idømmes Fængsel indtil 3 Aar, Bøde eller Tab af almen Tillid. Bestemmelserne kan anvendes særskilt eller kombineret. Bestemmelsen om Idømmelse af Tab af almen Tillid har vakt en Del Modstand i visse Krese, og det skal indrømmes, at gennemført efter Bogstavet er Tab af almen Tillid ogsaa en ret knusende Dom.

Tab af almen Tillid omfatter:

Tab af Ret til at stemme, til at gøre Militærtjeneste, til at indehave offentlige Embeder, til at indehave Stillinger, der er betinget af offentlig Tilladelse, til at have Borgerskab som Næringsdrivende, til at indtage ledende Stillinger i Selskaber og Sammenslutninger, Tab af Ret til at eje eller erhverve fast Ejendom, til at indehave Pant eller Prioritet i fast Ejendom, til at indehave norsk registreringspligtig Skib eller Part i saadant, til at eje Aktier eller Andele i norske Selskaber, samt endnu nogle mindre Bestemmelser. Hidtil er Bestemmelsen dog kun i ganske enkelte Tilfælde blevet anvendt i sin fulde Strenghed, almindeligvis indskrænker man sig til Restemmelserne om Tab af Stemmeret, Tab af Ret til Militærtjeneste, samt Ret til at indehave offentlige Stillinger.

Den provisoriske Anordning anvendes overfor mindre Forbrydere, Medlemmer af NS og Værnemagere.

Nazipartiet, Nasjonal Samling (NS) talte ca. 40.000 Medlemmer, og der kan rejses Tiltale mod ethvert Medlem, der stod i Partiet den 8. April 1940 og derefter. Det er ogsaa strafbart at have søgt eller samtykket i Medlemskab af Partiet eller dets tilsluttede Organisationer. Det er ligeledes strafbart at have støttet

NS og dets tilsluttede Organisationer (økonomisk, ved Propaganda etc.).

I Praksis vilde man dog undgaa at rejse Tiltale mod helt passive Medlemmer, men man forventer et meget stort Antal Sager mod NSfolk.

Den anden store Gruppe, som rammes af Forræderianordningen er »Profitørerne«, Værnemagerne.

Man har undladt i norsk Lovgivning at anbringe dem i et særligt Lovkompleks, men stiller dem paa Linie med de andre Landsforrædere.

Værnemagerne straffes med Bøde, Inddragning af Fortjeneste og i grovere Tilfælde med Fængsel.

Straks naar der rejses Sag mod en Værnemager beslaglægges hans Virksomhed og samlede Formue, der ind sættes Tilsynsmænd, der saa staar for Forvaltningen.

Beregningen af de Beløb, der skal inddrages i Statskassen, er ofte et meget langvarigt og besværligt Arbejde, og det støder tit paa store Vanskeligheder, da Værnemagerens forskellige Forbindelser paa forskellig Vis søger at dække over dem. Der er derfor hidtil kun blevet rejst Anklage i meget faa Sager og endnu er der ikke afsagt nogen Dom.

M. H. t. de Arbejdere, som har arbejdet for Tyskerne og Værnemagerne, vil der efter de Direktiver, som Statsadvokaten fornylig har udstedt, kun blive rejst Tiltale mod dem, der har forladt fast, godt norsk Arbejde for at arbejde for Tyskerne.

Det er et meget omfattende Arbejde, som paahviler de norske Justitsmyndigheder, men hidtil er der blevet udfærdiget 3350 Anklageskrifter, og paadømt 950 Sager, Tallet af domfældte Personer er dog betydeligt større, da mange af Sagerne omfatter flere anklagede.

Som tidligere nævnt, agter man at afgøre en meget stor Del af Sagerne ved Forlæg, hidtil er der blevet udfærdiget 750 saadanne, men der er nu gaaet Bessked ud om at paaskynde Udfærdigelsen.

Om en Opposition mod Udrensningen i dansk Forstand, om en organiseret »Modbevægelse« med Talsmænd i Rigsdagen, det har der ikke været Tale om i Norge, derimod har der været en Tendens i visse Krese til at tage mildt paa Landsforræderne, »Silkefronten« kalder man disse Folk.

Deres Propaganda har væsentlig været ført som en Medlidenhedskampagne og som principielle Indlæg mod Dødsstraffens Forkastelighed, en ivrig Talsmand har her været Biskop Berggrav.

Nogle af »Silkefronten«s Argumenter har dog en vis Bund i Virkeligheden, det kan ikke nytte blot at spærre saa og saa mange Mennesker inde, berøve dem al Mulighed for at kunne tjene til deres Ophold eller øve Indflydelse paa Sam-

fundsudviklingen, det vilde blot være at skabe en politisk Gangsterbande, som til enhver Tid vilde staa parat for den første den bedste Diktatoraspirant. Som Rigsadvokat Sven Arntzen udtrykte det i en Tale: »Naar Landssvikterne har faaet deres Sager færdigbehandlet og har so- net deres Brøde, saa gælder det om at genoptage dem i Samfundet paa en saadan Maade, at de kan blive nyttige Samfundsborgere. Ingen er tjent med en politisk Pariakaste i Norge.«

Noget andet er imidlertid, at man i Overgangstiden maa sikre Demokratiet, derfor fratog man alle Nazister og sigtete Stemmeretten ved de for nyligt afholdte Stortings- og Kommunalvalg, her ligger sikkert ogsaa noget af Forklaringen paa, at Udrensningen i Norge, trods den Tendens dér som allevegne, at hænge de smaa først og sidenhen lade de store, og især Værnemagerne, slippe billigt, gaar betydeligt mere tilfredsstillende og betydeligt mere i Overensstemmelse med den almene Retsfornemmelse, end det er Tilfældet i Danmark.

Kjeld Østerling Nielsen.

Uheldig Debut.

Søren E. Eriksen: Maaske fordi — Samlerens Forlag. Kr. 5.75.

Mildest talt en uheldig Debut. *Søren E. Eriksen* vil med Besættelsen som Baggrund skildre Menneskene i en lille, jysk By, en Art Hjemstavnsroman med ak-

tuelt Islæt. Men han naar kun at sig: her er nogle Mennesker, nogle af dem er paa den ene Side, nogle paa den anden, en enkelt paa begge skiftevis, og saa ikke mere. Han har ingen Historie at fortælle os om disse Folk, og ingen af dem kan aftvinge synderlig Interesse.

Eriksen kaster en psykologisk Perle som denne: »Menneskene er nogle underlige Størrelser, som ingen levende Sjæl kan blive klog paa«.

Forlæggerne er aabenbart ogsaa Mennesker. nn

Erklæring.

I Anledning af Artiklen »Nazistiske Skolebøger« i F. D., Nr. 32 beklager Redaktionen, hvis nogen gennem Artiklen har faaet det fejlagtige Indtryk, at Lektor Moe er nazistisk indstillet.

Da Lektor Moe under Besættelsen har opfyldt de nationale Krav, som maatte stilles til en Mand i hans Stilling, nærer vi intet Ønske om at mistænkeliggøre Lektoren eller Udgivelsen af Novellerne.

Heller ikke har vi Grund til at mene, at Lektor Werner er Nazist, men vi anser — som det fremgik af Artiklen — hans Udvalg af Læsestykker for at være særdeles uheldigt.

Frit Danmark.

DET TREDIE RIGES BLASFEMI

(Fortsat fra Side 2)

»Vi bekender os til Adolf Hitler, den Gudbenaadede, som blev sendt os for at give det tyske Folk Troen paa sig selv tilbage.«

(»Den Tyske Trosbevægelse«s Bekendelse.)

»Gennem Adolf Hitler er Kristus, Gud Hjælperen og Frelseren, blevet nærværende iblandt os. Hitler er Aandens Vej og Guds Vilje. Ved at adlyde Adolf Hitler, adlyder vi Herren Gud. Lydighed mod Gud betyder Lydighed mod denne Befalings Manifestation i Adolf Hitler.«

(De »Nationalkirkelige«s Thesen.)

»Jeg tror paa, at Adolf Hitler blev sendt af Gud for at redde det tyske Folk og for at opretholde den guddommelige Verdensorden.«

(Det »Nordiske Trosfællesskab«)

Efter disse Eksempler vil man sik-

kert ikke undre sig over, at ogsaa Salmerne blev forfalsket, og at selv Fædervor blev ensrettet:

Adolf Hitler, der du unser Führer bist,
Dein Name mache unsere Feinde erbeben,
Dein drittes Reich bestehe.
Dein Wille sei Gesetz auf Erden.
Lass uns täglich deine Stimme vernehmen,
Lass uns unter dem Befehl deiner Herrschaft stehen,
Der wir nachkommen wollen
Mit dem Einsatz unseres Lebens.
Dies geloben wir!
Heil Hitler!

Men hvor var da Kristi Plads i Usurpatorens Rige?

»Harde Jesus levet i vor Tid,« — saaledes skrev Reverend Scarlett i 1937 i Daily Express — »var han utvivlsomt blevet født i en jødisk Familie i Tyskland og Nazisterne havde spærret ham inde i en Konzentrationslejr.«

DE NYE BØGER

Gammel Bog — ny Aktualitet.

Alfred de Vigny: »Trældom og Storhed i Soldaterlivet«. Oversat af Arne Stevns. Nordiske Landes Bogforlag. Kr. 8,75.

Bonapartismen i Frankrig, Helte dyrkelsen med Napoleon som Gud, begyndte først rigtig at tage fat, da Restaurationens Dumheder havde beredt Vejen til nye omvæltninger. I Aarene efter Napoleons Fald saa Frankrig kritisk og uden megen Sympati paa sin store Krigsherre og Tyran, samt paa Militær- og Krigsvæsen. Alfred de Vignys Bog om Soldaternes Trældom og Storhed har derfor en mærkelig Aktualitet. Det er Soldatens Trældom, at han skal underkaste sin Samvittighed en andens, Førerens eller en mere eller mindre umoralsk Regerings, Befalinger. Tragedien kan for den ærlige og samvittighedsfulde Mand blive saa stor, at den paa Ordre begaaede Uret knuser ikke blot Offrets, men hans eget Liv. Løsningen, som Officeren de Vigny finder, er utilfredsstillende: For ham ligger Soldatens Storhed kun i Lydighed og Pligt opfyldelse. Krigsforbryderprocesserne viser, at denne Undskyldning ikke gælder. Storhed er ikke Lydighed uden Ansvar, men kun at lyde sin egen Samvittighed og hellere ofre sig selv end at støtte Uretten.

Endnu mere aktuel end ovennævnte Diskussion er Vignys Skildring af Napoleon, den store Fører. Man kommer til at tænke paa Hitler; især den dramatiske Fortælling om Napoleons store Scene med Paven, er med sine Raseriudbrud, den hyklede Oprigtighed, det hysteriske Omslag til Klynken og Melankoli fuldstændig Hitler i hans store, historiske Øjeblikke. — Vigny var en stor og fin Stilist. Oversættelsen holder sig desværre for tæt til Originalens Ordlyd og bliver derfor uelegant og knudret. H. G.

Kærlighedserklæring.

Poul Borchsenius: *Kæmp for alt* — Poul Branners Forlag. Kr. 4,75.

Pastor Poul Borchsenius er ikke alene Præst og aktiv Frihedskæmper, men ogsaa en glimrende Skribent.

Kaj Holbech fik ved et tilfældigt Møde paa Kroen i Hvidsten trukket Borchsenius, der var Præst i Randers, med ind i den aktive Modstandsbevægelse, og han kom efterhaanden i nært Samarbejde med Marius Fiils Gruppe — saa nært, at han tilsidst efter Ordre maatte flygte til Sverige med sin Familie. Under Opholdet her skrev han paa Opfordring sin Bog.

Den er naturligvis først og fremmest baaret af hans kristne Tro, der for ham — som iøvrigt for saa mange andre Præster — blev en Pligt til at tage positivt Standpunkt og yde aktiv Indsats. Om denne Opfattelse af nøje Sammenhæng mellem kristen Tro og aktiv Handling, siger Borchsenius noget for ham ganske karakteristisk, naar han taler om kristnes Hang til Isolation, saa de bliver fremmede

for Livet i Stedet for »at de dristigt skulde gaa ud i Folkets Liv«.

Det skulde borge for, at vi ogsaa fortsat vil finde Borchsenius som Medkæmper i Kampen for et nyt og bedre Danmark, hvor især sociale Problemer vil trænge sig paa for at blive løst.

Borchsenius' Bog er — som han selv siger — en Kærlighedserklæring til Danmark, med dejlige smaa Glimt af Landets Natur, saaledes som vi elsker den i Vinter og Vaar. Den er tindrende fuld af det danske Smil, det Vaaben som Tyskerne aldrig lærte at forstaa. Den er gennemtrængt af mandigt Mod, Handlekraft og Besluttsomhed. Den rummer aldrig Tvivl — den er fyldt ikke alene af Troen paa, men ogsaa Visheden om Sejren.

Maatte alle de, der har troet, at Frihedskampen var Eventyr og Armbind og Maskinpistoler, maatte alle de, der længes efter at stryge disse Aar af Danmarks Historie, læse denne Bog. K. V. J.

Individ og Samfund.

P. Skov: »Den ene — og de mange«. — Gyldendalske Boghandel 1945. Pris 11,75.

Peter Skov — hvad var der nu med ham? Var det ikke ham, der i sin Tid var Danmarks Minister i Moskva og senere i Warszawa, hvorfra han efter en besværlig Rejse kom hjem engang i Begyndelsen af Krigen for saa en Tid at virke i Udenrigsministeriet, indtil Scavenius satte ham paa Porten paa Grund af Uenighed om Politikken overfor Tyskerne? Og savner man ikke stadig fra Udenrigsministeriet klar Besked om, hvorfor han, — der saavidt vides hele Tiden har været paa den rigtige Side i Kampen mod Nazismen, — ikke, da han kom hjem fra sin ufrivillige Emigration til Sverige, er blevet anmodet om at genoptage sit Arbejde i Ministeriet? Jeg synes bestemt, der er noget, der murrer her.

Naa, — i hvert Fald har Peter Skov ikke ligget paa den lade Side under sin tvungne Arbejdsløshed. Han har under Besættelsen skrevet en højst læseværdig Bog, der nu er udkommet, og som jeg gerne vil henlede Opmærksomheden paa. Den handler om Forholdet mellem Individ og Samfund (d. v. s. de andre Individier) og gør paa mig Indtryk af at være en højldannet, frisindet og besindig Mands Forsøg paa at sammenfatte sin mangesidige Viden om Menneskene og deres Samliv i Samfundet til en Helhed. Uden at indeholde nogen egentlig Dokumentation vidner Bogen om betydelig Belæsthed og Eftertanke med Hensyn til Sociologiens og Psykologiens almene Spørgsmaal og om levende Interesse for det menneskelige Samfundslivs psykologiske Forudsætninger. Især fremhæves den store Betydning paa godt og ondt af Menneskets Selvhævdelsestrang, som paa den ene Side faar de enkelte Individier til at overse eller undervurdere deres sociale

Omgivelsers overvældende Indflydelse ved Udformningen af deres egen sonlighed, og som paa den anden faar dem til at overvurdere deres Indsats og Betydning for Kulturudviklingen, der ikke saa meget skyldes enkelte store som de mange smaa.

Dette Grundsyn er Hovedtemaet en Række essayistiske Kapitler, der læses hvert for sig, men som bibringer sammen af det ved Bogens Titel angivne Grundspørgsmaal: den enkelte i Modning til og i mangfoldig Sammenheng med de mange andre — gennem Arveslægtskab, Tradition og Suggestion, Særligt Arbejde og Livsopfattelse. Ud fra et Synspunkt diskuteres Spørgsmaalet om hvad vi ved om os selv, hvorledes jeg opdages og opdrages, hvilken Rolle »Individet« og »Masse« spiller, hvorledes det præges socialt, hvordan aandelige Begreber opstaar og meget andet. Behovet for den enkelte er — omend ikke altid lige dækkende — overalt lettilgængelig og elegant og smidigt formuleret som et spørgsmål fra Begyndelsen til Enden. Rent teknisk er den ikke, forsaavidt som Forfatterens afgjorte Forkærlighed for de demokratiske Idéer og Idealer bestandigt kommer tydeligt frem, men hans vidtspændende Orientering paa Sociologiens og Psykologiens Omraader tillader ham ofte give velbegrundede Motiveringer for sine Vurderinger af Samfundslivets Forudsætninger. I fire Kapitler skitserer han Forholdet mellem Politikere og Profetier mellem Realister og Skeptikere, Kampen mellem Magt og Intelligens samt Kulde og Kriser for sluttelig i Bogens sidste Afsnit at nærme sig Spørgsmaalet om, hvorledes den enkeltes Holdning overfor Medmenneskene og Tilværelsen i det hele fornuftigvis bør være.

At komme nærmere ind paa de mange Spørgsmaal, der berøres i denne holdsrige Bog, tillader Pladsen ikke, men alt i alt kan det siges, at den er et interessant Værk, der netop fordi det rejser flere Problemer end det løser er velegnet til at sætte Tanker i Bevægelse, og som derfor kan anbefales alle, der interesserer sig for Samfundslivets Grundspørgsmaal. I en Tid, hvor Interessen er koncentreret næsten udelukkende om Samfundslivets økonomiske Betingelser, er det af Værdi, at der ogsaa peges paa dets almene psykologiske og sociologiske Forudsætninger, saaledes som det her er sket. Skulde jeg fremsætte en mere generel kritisk Bemærkning, maatte den nærmest blive den, at Fremstillingen næsten for afslæben til, at Modsætningerne fremtræder i al deres Skarphed, at Forfatterens Besindighed synes næsten lidt for stor i en Tid, hvor Besindighed maaske ikke er den højeste Dyd (omend Ubesindighed naturligvis altid er af den onde). Jørgen Jørgensen.

Er De Abonnent? Undgaa Standsnærhed FRIT DANMARK — husk at betale Abonnementet

Er De Løssalgskøber? Vær sikker paa at faa Bladet hver Uge — tegn Abonnement fra Kvartalets Begyndelse. Pris for Kvartal Kr. 3,30

RADIOEN OG FRIHEDS- KÆMPERNE

Vi har modtaget:

Nytaarsdags Aften lyttede jeg til Udsendelsen: »Det blev Hverdag igen«. Jeg forstod, at det skulde være et Svar til hele Frihedsbevægelsen, der ligesom staar desillusioneret tilbage efter de febrilske Kampaar for at gøre Danmark frit og nyt.

Baade Fædre, Venner og den »vise Mand« borer i den unge Frihedskæmpers Sind: Hvad er det da, du vil? Hvad er det, der har skuffet dig? Spyt ud!

Og tøvende og famlende kommer de officielle Klager frem: Man vil af med os, vi faar nu en »kold Skulder«. De gamle sætter sig nu til rette paa vor Kamp. De gamle Veje skal atter betrædes — men *kan* I da ikke forstaa, at det ikke var det, vi satte Livet ind for! Et nyt Danmark helt forskelligt fra det før 9. April 1940 var det, vi kæmpede for.

Og de Gamle borer: Ja, men I fik jo Jere Repræsentanter i Regeringen og strenge Love om Udrensning, hvad vil I egentlig? Faderen slutter Diskussionen med: »Du er et Vrøvl, jeg vil ikke tale mere med dig«, og Vismanden henter Sokrates frem: *Han* fulgte Lovene og døde, skønt han vidste, Lovene blev anvendt uretfærdigt!

Det synes i Radioen, som om Vismanden faar Bugt med den unge Mands Tvivl og Uro ved sit: Gaa ud i Hverdagen, gør Gans Gerning og lyd Lovene, selv om de er uretfærdige?

Men jeg, der lyttede, var i største Uro. Det forekom mig, at Radioen ikke ærligt havde søgt at blotlægge Aarsagerne til Ungdommens Desillusionering, til dens Skuffelse over Freden.

Kunde man ikke komme dybere med Spørgsmaalet: Hvad er dit Haab, dit Ønske? Hvad betyder Ordet »Nyt« i din Mund?

Vi fik at vide, at den unge Frihedskæmper var Student, fra et velstaaende Hjem, som han hensynsfuldt holdt i Uvidenhed om sin Sabotørvirksomhed. Men vi fik ikke noget at vide om de andre i Gruppen. Om de maaske alle kom fra Arbejderkaar, havde maattet forlade Kone og Børn, gaa under Jorden paa Grund af Tyskernes og deres Haandlangeres Forfølgelse. Lærte han at kende alle Vanskelighederne ved *fattig* at arbejde illegalt. (For det var jo først mod Slutningen af Krigen, at der kunde træffes Millioner Kr. til Frihedskampen paa Gadehjørnerne).

Den unge idealistiske Student kunde ikke undgaa at se den store Forskel mellem hans egen betryggede Tilværelse og de

andres. De maatte ustandselig skifte Opoldssted, mest fra det ene fattige Hjem til det andet, hvor man maatte skære sine egne Rationer ned for den Illegales Skyld. Konen maatte spænde sig til det yderste i haardt Arbejde for at opretholde Hjemmet — eller det var Socialkontoret.

Livsfaren, Nerveanspændelsen havde de alle fælles, men hvilken uhyre Tillægsbyrde lægges ikke paa dem, der samtidig kæmper mod Fattigdommen.

Mon ikke den unge Student under den fælles offervillige Kamp har opdaget den store Samfundsuretfærdighed — *Uligheden*.

Han har sammen med os alle set Arbejdernes heroiske Kamp — Folkestrejkerne — og Arbejderpladsernes pludselige Stillelægnning, naar Studenter og andre dræbtes i Shellhuset. Han har i Begejstring følt sig eet med de store Masser.

Mon Radioen saa ikke vilde have kunne fundet ud af, hvad det er, han kræver af et nyt Danmark?

Større Lighed i økonomisk Henseende, større Tryghed og bedre Forhold for de store Masser, der var med ham i Kampen.

Han kan ikke med Ro i Sjælen gaa tilbage til sine Studier og skabe sig en tryk Fremtid ved Hjælp af Forældrenes Velstand, naar hans Tusinder af Medkæmpere bliver derude under Konjunkturernes haarde Betingelser ofte tvunget ned paa et Eksistensminimum.

Han maa ville Retfærdighed ogsaa for dem. Et nyt Danmark med større økonomisk Lighed og Frihed for Frygt og Nød.

Hvorfor spurgte Radioen ham ikke, om det var det, han mente.

Og Sokrates kan være god nok til sit Brug, men ikke naar vi skal skabe Danmark om fra en Udbytterstat til et fælles Hjem med gode Kaar for os alle.

Marie Nielsen.

Rettelser til Frit Danmarks Hvidbog

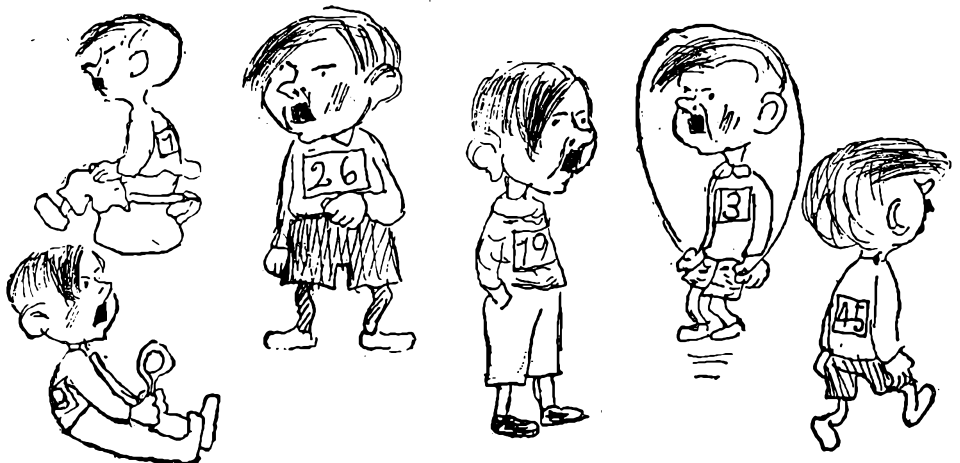
Vi er blevet gjort opmærksom paa, at den Meddelelse, som *Frit Danmarks Hvidbog* i Datolisten bringer under 21. Oktober 1944 om, at Alsing Andersen paa tysk Foranledning meddeler, at der ikke har fundet Voldtægtsforbrydelser Sted i København, er ganske grundløs.

Vi har ikke haft til Hensigt at beskyldde Alsing Andersen for at have haft nogen Forbindelse med Tyskerne og beklager derfor denne Meddelelse, som vi anmoder vore Læsere om at være os behjælpelige med at dementere.

Samtidig beklager vi, at Afdelingsleder Henry Christophersen ved en Fejltagelse ikke er nævnt under Omtalen af Frit Danmarks oprindelige illegale Hovedledelse, hvoraf han var Medlem.

Iøvrigt vil der i andet Bind af Hvidbogen fremkomme enkelte Tilføjelser og Rettelser, hvoraf ovenstaaende er de vigtigste.

For Hvidbogens Redaktion
K. Mortensen,
cand. mag.

Det er en verdensomspændende Sag, naar en har fundet en Unge i Prag, der ligner Adolf paa Næsen. I Heidelberg paa et Børnehjem er der ogsaa forleden dukket frem et führerlignende Væsen.

Udenrigspolitisk Nyt

Det er dog utroligt, alt det, der sker. Med Sensationer det hagler og sner derude i Verdenspressen.

Dens Nyhedsbetjening er meget smart. En Søn af Hitler er fundet, snart i Bleslau, og snart i Essen.

Der kommer flere af samme Slags. Hver Gang, de findes, det lige straks i Bladene utrompetes. Der blir i Sandhed intet forsømt. Det Hitlerbarn blir lisa berømt og omtalt som Inger Méretes.

UDENRIGS-KRONIK

Præsident Trumans Bekymringer.

I en Radiotale til det amerikanske Folk den 3. Januar rettede Præsident Truman et skarpt Angreb paa Kongressen, som han beskyldte for at forsinke Omstillingen til fuld Beskæftigelse og Fredsproduktion. Det er heller ikke saa faa Undladelsessynder denne Institution i de sidste Maaneder har faaet paa Samvittigheden. Det ene vigtige Lovforslag efter det andet er blevet forkastet, forvansket eller udsat indtil videre. Det gælder saaledes for Loven om fuld Beskæftigelse, som først Senatet og dernæst Repræsentanternes Hus har ændret indtil Uigenkendelighed, Loven om udvidet Arbejdsløshedsforsikring, som er forsvundet i Kommissionslabyrinthene, Loven om en Minimumsløn paa 60 Cents i Timen, som er blevet forkastet, og Forslaget om, at Arbejderne indenfor de vigtigere Industrier ikke maa nedlægge Arbejdet, før et af Regeringen udpeget Raad har gennemset de paagældende Selskabers og Fagforeningers Regnskabsbøger og taget Stilling til Lønkravene, som er blevet udsat til næste Kongres. Dette sidste Forslag, som er Trumans Kongstanke, er forøvrigt Arbejderne og Arbejdsgiverne enige om at bekæmpe. Alt i alt kan man sige, at kun de Forslag, der tilsigtede en Ophævelse af Krigstidens Restriktioner og en Nedsættelse af Skatterne er gaaet glat igennem, hvorved det økonomiske Liv i Amerika, efter hvad Præsidenten paapegede, har faaet en farlig Ustabilitet, som giver sig Udslag i Inflationstendenser og en spirende Arbejdsløshed.

I De forenede Stater plejer man at skelne mellem to Typer af Præsidenter. Den ene, der repræsenteres af Folk som Jackson, Cleveland, Wilson og de to Roosevelt'er, har ført en personlig og handlekraftig Politik, der uundgaeligt bragte dem i Modsætning til Kongressen. Den anden, som personificeres af Folk som Taft, Harding og Coolidge, har saa vidt muligt bestræbt sig paa at holde Fred med de folkevalgte Repræsentanter og lade den lovgivende Forsamling bestemme Udviklings-tempoet. Dette Forhold er i sin tilspidsede Form specielt for Amerika, hvor

Forfatningen, der bygger paa det montesquieuske Magtfordelingsprincip, skelner strengt mellem den udøvende og den lovgivende Magt.

Det er ingen Hemmelighed, at de bedste Præsidenter har tilhørt den førstnævnte Type. Naturligvis er det dem, der har været de største Personligheder. Men dertil kommer ogsaa den Ejendommelighed, at Kongressen kun i begrænset Omfang repræsenterer de folkelige Kræfter og Interessesamfundninger. Partierne afspejler i ringe Grad de politiske Meningsforskelle og maa nærmest betegnes som Organisationer, der har til Formaal at skaffe en vis Gruppe Mennesker Stillinger og Magt. Repræsentanterne, der vælges for to Aar, er tilbøjelige til at følge Opinionen i dens mere kapriciøse Svingninger og kan vanskeligt vindes for en Politik, der virker paa længere Sigt end Forsamlingens Levetid. Iøvrigt domineres Repræsentanternes Hus af en konservativ Blok bestaaende af Republikanere og Sydstatsdemokrater, medens Senatorerne, af hvilke hver Stat vælger to, sidder saa sikkert paa deres Pladser, at de uden Risiko kan paadrage sig Præsidentens Unaade.

Præsident Truman, der selv er udgaaet fra Senatet, har siden sin Tiltrædelse søgt at holde Trit med Kongressen. Naar denne Forsamling har vist saa lidt Respekt for ham, skyldes det maaske netop, at han er en af dens egne. Men nu har han naaet det Punkt, hvor han maa tage et Brud, hvis ikke han vil sætte det demokratiske Partis Fremtid paa Spil. Demokraternes Sejr ved Præsidentvalget i 1944 skyldtes for en stor Del Fagforeningernes energiske Agitation til Fordel for Roosevelt. Arbejderne stemte paa ham, fordi de regnede med hans Støtte. Deres nuværende Utaalmodighed er i meget høj Grad et Resultat af, at de føler sig berøvet politisk Rygstød. Allerede nu tales der om, at det største og mest aggressive af de samvirkende Fagforbund i Amerika, C. I. O., vil tage Initiativet til et landsomfattende Arbejderparti. Baade af Hensyn til den økonomiske Udvikling og til sit Parti har Truman derfor al mulig Grund til at slaa i Bordet for de genstridige Lovgivere.

4. Januar 1946.

Ulf Ekman.

Litterær Kritik.

I Berlingske Aftenavis fandt vi forleden en Anmeldelse paa godt og vel en Spalte af en Levnedsbog med blanke Sider, som Køberen selv skulde udfylde med Bemærkninger om sit Livs undeiligste Hændelser. Med rørende Omhu noterer Anmelderen bl. a. følgende:

»Der er Plads til Fortegnelse over Slægtsportrætter, over Kunstværker man ejer, Hverv man har beklædt, Eksaminer man har bestaaet, overhovedet mange Detaljer om al Art Uddannelse, og saa kommer en Masse Sider, der skal udfyldes med, hvad man Livet igennem har præsteret paa mange Omraader fra Sportsrekorder til faglige Foredrag, fra Optræden i Dilettantkomedie til politisk Virksomhed o. m. a.

Her er tænkt saa meget, at nogle nok vil synes, man gaar for langt, mens andre vel vil synes, der savnes Rubrikker, de kunde have Brug for. Men saa kan den enkelte bruge de Sider, han ingen Anvendelse har for, til noget andet.»

Anmelderen benytter derefter en halv Spalte til at udbygge sin grundige Kritik af de resterende af Bogens blanke Sider og vejlede eventuelle raadløse med Opklæbning af Fotografier o. l. Anmeldelsen efterlader Læseren med en tryk Fornemmelse af, at Kritikeren har læst Bogens tomme Sider med en til Vanvid grænsende Nidkærlighed — ja, man kan endda ikke helt frigøre sig for Fornemmelsen af, at Mandens Forstand har taget Skade, hvad den dog nok ikke har. Anmeldelsen indeholdt 4.110 taalmodige Bogstaver.

Ærbødigt om Politiets Drikkegilde.

Den 5. ds. bragte »Berlingske Tidende« et Digt af Ærbødigt i Anledning af de Billeder, »Frit Danmark« i sidste Nummer bragte fra det dansk-tyske Politisamvær i 1941. Ærbødigt slutter med følgende Moral:

Med Tyskerne kan man
godt muntre sig,
naar bare man husker
at gaa sin Vej,
naar Fotografen
kommer med Kassen.
Man soll sich nicht
fotografieren lassen.

Information

— den uafhængige Avis

Uddrag af „Information“s Nytaarsleder!

INFORMATION gaar ind i det ny Aar med Bevidstheden om at være *levedygtig* — noget, som er indlysende vigtigt for en ny Avis. Det er adskillige Aar siden, det Eksperiment at starte en ny Avis i Danmark er lykkedes. Da vi begyndte som legalt Dagblad i de kaotiske Majdage, kunde ingen vide, om det vilde gaa godt; eller om den „Modbevægelse“, som maatte imødeses, vilde feje ogsaa os hen i Glemselens Krog. Vi blev der, og vi bliver der. For dette Resultat takker vi ikke mindst de Tusinder af Læsere, som besluttede sig til at blive Abonnenter. De giver Avisen en solid Basis.

„Information“ har til Opgave at fremme Frihedsbevægelsens Idealer - „Information“ er derfor ogsaa Deres Avis

INFORMATION vil i det ny Aar forblive tro mod sin Oprindelse som Modstandsbevægelsens Organ under Besættelsen, uden derfor at stivne i sin Form. Vi vil, samtidig med at vi husker de særlige Forpligtelser over for Modstandsbevægelsen, være lydhør over for positive Bestræbelser i Fredens Danmark. Dette Blads Redaktion står ganske frit. Den skriver kun efter sin Overbevisning og har alene til Opgave fordomsfrit at informere om modstridende Synspunkter i det offentlige Liv, om Begivenheder i Udlandet og om Sammenhængen mellem Verdensbegivenhederne og Danmarks Placering i det internationale Samarbejde, samtidig med at den skal arbejde for at bevare Samfølelsen fra Besættelsestiden hen over Partipolitikken og for at støtte Foranstaltninger, der tjener hele Befolkningens Tarv. Det er „In-

formation“s Opgave at sige Tingene tydeligt uden Skelen til Interesser af personlig, partipolitisk eller klassepræget Art og at give Ordet frit ogsaa for Modstandere. Dette „Program“ for Avisens daglige Arbejde er blevet nærmere udformet i Forbindelse med Dannelsen af et Repræsentantskab og vil om kort Tid blive offentliggjort.

GIK ikke alting, som det skulde, i 1945, saa blev dog en hel Del vundet. „Information“ har god Grund til at sige sine Læsere Tak for den Tid, som gik. I sjælden Grad er det lykkedes at komme i Kontakt med den enkelte Læser. Det er ikke blot i Brevspalterne, Læsernes Mening kommer frem. „Information“ har vundet Læsere, som selv siger deres Mening. Begaar vi Fejl, faar vi omgaaende læst og paaskrevet; handler vi rigtigt, lader Læsere os heller ikke i Tvivl om *det*. Da det er mellem de Opgaver, Redaktionen har sat sig, ogsaa at fortælle Folk det, de *ikke* kan lide, er vrede Breve ingen Sjældenhed. Men det har i høj Grad styrket Troen paa „Information“s Fremtid, at saa mange Læsere har vist Forstaaelse for, at man i en Avis, der ønsker at være et „Fristed for det frie Ord“, ogsaa maa læse et og andet, som gaar paa tværs af ens private Meninger. Vi arbejdede i Protest mod Censurens Blyant under Krigen og har ikke i Sinde at indføre den selv.

Undertegnede bestiller herved
ABONNEMENT paa

Information

Pris pr. Kvt. Kr. 11.00. pr. Md. 3.75

(det ikke ønskede overstreges).

Skriv tydeligt — helst med Blokbogstaver

Navn.....

Stilling.....

Postadresse.....

Information

St. Kongensgade 40

København K.

Kan
ufrankeret
nedlægges
i Post-
brevkassen

320

Reserveret Postvæsenet